

ОВА ВРАТА СУ СВИМА ОТВОРЕНА

Како је ТВ Хепи контролисла текст и контекст
извештавања о вакцинама и вакцинацији

Јелена Јововић

Милица Јањатовић Јовановић

ОВА ВРАТА СУ СВИМА ОТВОРЕНА –
КАКО ЈЕ ТВ ХЕПИ КОНТРОЛИСЛА
ТЕКСТ И КОНТЕКСТ ИЗВЕШТАВАЊА
О ВАКЦИНАМА И ВАКЦИНАЦИЈИ

Новосадска новинарска школа

FakeNews Tragač

Косовска 1,

21000 Нови Сад

Телефон: 021/ 424246

Мејл: office@novinarska-skola.org.rs

За издавача

Милан Недељковић

Уредник

Стефан Јањић

Дизајн / илустрације

Стефан Јањић / Freepik

**ЈЕЛЕНА ЈОВОВИЋ
МИЛИЦА ЈАЊАТОВИЋ ЈОВАНОВИЋ**

ОВА ВРАТА СУ СВИМА ОТВОРЕНА

**Како је ТВ Хепи контролисла текст и контекст
извештавања о вакцинама и вакцинацији**

**Нови Сад
Новембар 2021.**

САДРЖАЈ

1 // // // // // // // // // // // // // // //

Оклевање у вези са вакцинацијом ► 6

2 // // // // // // // // // // // // // // //

ТВ Хепи ► 9

3 // // // // // // // // // // // // // // //

Метод ► 11

4 // // // // // // // // // // // // // // //

Анализа и дискусија ► 13

5 // // // // // // // // // // // // // // //

Закључци ► 19

УВОД

Како имунизација представља „најбржи, најефикаснији и најјефтинији вид превенције заразних болести предупредивих вакцинацијом“ (Ристић –Букас –Медић и Петровић, 2021, Увод, пара 1), у борби против Covid-а 19 уложени су значајни људски и финансијски ресурси како би се што пре развила одговарајућа имунизациона средства. Прва вакцина коју је одобрила Светска здравствена организација је вакцина произвођача Фајзер-Бајонтек, а поред ње ова организација је до сада одобрила употребу још седам вакцина других произвођача. (World Health Organization [WHO], 15. 7. 2021.). Европска агенција за лекове одобрила је четири вакцине (COVID-19 vaccines: authorised, 2021), а Агенција за лекове и медицинска средства Републике Србије одобрила је за употребу четири вакцине произвођача Фајзер-Бајонтек, Истраживачког центра Гамалеја, Синофарм и Оксфорд / АстраЗенека (Вакцине доступне у Републици Србији, 2021). Вакцинација је почела крајем децембра 2020.

Према првим предвиђањима, за постизање колективног имунитета који би заштитио популацију од Covid-а 19, између 55% и 82% популације би требало да развије или природни имунитет (тако што ће се инфицирати са вирусом) или да прими вакцину (Sanche et al., 2020). С обзиром на то да један део популације због узраста или постојања контраиндикованих медицинских стања и болести неће моћи да прими вакцину, уколико проценат оних који одбијају да се вакцинишу буде већи од 10%, то ће озбиљно угрозити постизање колективног имунитета (Schaffer DeRoo, –Pudalov, & Fu, 2020).

1

ОКЛЕВАЊЕ У ВЕЗИ СА ВАКЦИНАЦИЈОМ

Оклевање у вези са вакцинама (*Vaccine hesitancy*) представља „одлагање у прихватању или одбијање вакцинације упркос доступности услуга вакцинације. Оклевање у вези са вакцинама је комплексан и контекстуално специфичан проблем који варира током времена, у складу са местом и одређеном вакцином.“ ([WHO, 2014](#), стр. 7.) Фактори који могу утицати на доношење одлуке у вези са вакцинама могу бити

1. **контекстуални**, међу којима значајно место заузимају [неадекватно] комуницирање и медијско окружење, утицајне вође, лобисти за или против вакцинације, религија, култура, пол, социо-економски статус, политичари и политике, географске баријере и перцепција фармацеутске индустрије,

2. **индивидуални и групни утицаји**

3. **спецична питања везана за саму вакцину** или вакцинацију, при чему значајну улогу има процена ризика [од вакцина / вакцинације], како она заснована на личној перцепцији / херуистичка тако и она заснована на епидемиолошким и научним доказима ([World Health Organization, 2014](#)).

Последњих година реализован је значајан број истраживања која се баве утврђивањем утицаја медија, платформи за друштвено умрежавање и платформи за дељење медијских садржаја на формирање ставова, процену ризика, доношење одлука у вези са вак-

цинама и вакцинацијом и у крајњем, самим вакцинисањем, чији резултати указују да негативна репрезентација вакцина, ризика, ширење псеудонаучних и ненаучних ставова који опонирају вакцинама / вакцинацији могу да рефлектују или утичу на прихватање одређених или свих вакцина ([WHO, 2014](#); Mason, 2000; Gangarosa et al, 1998; Smith –Yarwood & Salisbury, 2007; Wilson & Wiysonge, 2020).

Када је у питању вакцина против Covid-a 19, и ту се већ сабирају налази о повезаности уотпребе медија, посебно платформи за друштвено умрежавање и дељење медијских садржаја као извора информација са оклевањем у вези са вакцинама и вакцинисањем (Fasse & Newby, 2020; Loomba et al, 2021; Allington et al, 2021; Gehrau et al, 2021, Chadwick et al, 2021) Ова истраживања углавном су фокусирана на питања *путем којих медија* се остварује и *колики* је њихов утицај на доношење одлуке о вакцинисању.

Међутим, у случају одлуке о вакцинама против Covid-a 19 у врло специфичном контексту у коме је стварност постала високо медијатизована, неоправдано је сагледавати утицај медија као линеаран, као однос узрока и последица. У ситуацији када је основна мера у циљу очувања здравља социјално дистанцирање, чак и најблискији контакти су постали медијски посредовани. Са друге стране, медије су преплавиле информације о корона вирусу. Најважније одлуке о мерама које је донела држава, савети за превенцију и све друге важне информације посредоване су медијима. Епидемију је пратила и инфодемија, појавио се и велики број дезинформација које су посредоване како путем платформи за медијско умрежавање и дељење медијских садржаја, тако и путем традиционалних медија. Прве дезинформације о вакцинама против Covid-a 19 у Србији су се појавиле већ средином марта 2020, када се број оболелих још могао избројати на прсте једне руке – да вакцина већ постоји јер је вирус вештачки направљен (Суботић и Стјепић, 18. 3. 2020).

Медији, дакле, нису само презентовали реалност, они су је и репрезентовали (Hall, 1997) те се стога губе јасне демаркационе линије између три групе фактора које је дефинисала СЗО, односно приликом анализе улоге медија неопходно је узети у обзир и утицај

медија на све појединачне факторе¹, њихове међусобне утицаје, те њихов утицај на медије².

Према резултатима истраживања спроведеног са почетка епидемије, медији у Србији су стратешки различито приступили извештавању о кризи изазваној корона вирусом. Радио-телевизија Србије, дневне новине Политика, Вечерње новости, ТВ Пинк, Курир и Информер експлицитно су заступали позицију државе у односу на пандемију, истовремено дајући и простор политичким актерима за промоцију сопствене политике, с тим што су Курир и Информер су додатно сензационализовали објављене садржаје. ТВ Н1 и дневни лист Данас су у дневнополитички оквир смештале преиспитивање поступака власти (Медијски архив Ебарт, 2020). Иако истраживања оваквог обима и типа нису понављана како је криза одмицала, утисак је да је њихова уређивачка политика у односу на ову тему остала непромењена. Поред овог, спроведена су и друга истраживања која су се бавила уоквиривањем епидемије, дезинформација, и начина на који су влада и медији одговорили на ову здравствену кризу (Клеут и Шинковић, 2020; Јововић и Мијатовић, 2021; Јовановић, 2020) и друга.

Међутим, упркос упозорењима стручне јавности о начину на који ТВ *Хепи* извештава током епидемије, посебно када је у питању тема вакцина и вакцинације (Живановић, 2021), ова телевизија је остала испод радара истраживача.

¹ На пример, досадашња истраживања показују да медији – односно обим медијске покривености, уоквиривање ризика, валентност и тон медијског извештавања, избор извора информације и њихова перципирана поузданост, начин на који медиј представља информацију о ризику, те жанр и тип медија који то чини остварују значајан утицај на процену ризика. ([Paek & Hove, 2017](#); [Larson et al., 2014](#), [Wilson & Wiysonge 2020](#); [Ashkenazi et al., 2020](#)).

² У извештају Центра за бору против дигиталне мржње тврди се да платформе за друштвено умрежавање не желе да одстрани антиваксере зато што се процењује да им доносе профит од око једне милијарде долара годишње ([The Center for Countering Digital Hate, 2020](#)).

2

ТВ ХЕПИ

Телевизија Хепи (*Nacionalna TV Happy*) је телевизија са националном покривеношћу коју је током 2020. просечно дневно пратило око 1,6 милиона гледалаца, односно око 1,5 милиона гледалаца дневно у првих шест месеци 2021. године (Радио Телевизија Србије, 13. 1. 2021; Радио Телевизија Србије, 8. 7. 2021). Према резултатима истраживања о поверењу у медије које је у марту 2021. године за Новосадску новинарску школу спровео ИП-СОС, 12,4% испитаних грађана се изјаснило да је ТВ Хепи медиј коме највише верују (Ipsos, 2021). Поред телевизијског програма, ова телевизија има и свој информативни портал Хепи BSC portal, као и неколико Јутјуб канала путем којих се објављују садржаји већ емитовани у ТВ програму, чиме се значајно повећава њихов укупан домет (званични канал ТВ Хепи има 285 хиљада пратилаца), а програмски садржаји се промовишу путем Твитера, Фесбука и Инстаграма.

Информативни програм чини готово једну трећину емитованих садржаја на овој телевизији³. Уређивачка политика наклоњена

³ Према последњем извештају РЕМ-а за 2020. годину програмом доминирају ријалити (38,21%) и информативни програм (30,69%), затим забавни, серијски и музички програм (укупно око 20%, док су документарни и верски програм заступљени у минималном проценту, а дечији програм и програм за малолетнике, те културно-уметнички и научно образовни програм нису уопште емитовани. РЕМ у свом извештају оцењује да, у целини гледано, програмска структура ове телевизије значајним делом није у складу са законом утврђеним одредбама и наводима из Програмског елабората на основу којих је добила дозволу за емитовање (Служба за надзор и анализу, РЕМ, 2021). Током 2020. и у првој половини 2021. године РЕМ је овој телевизији изрекао четири мере упозорења и две мере привремене забране емитовања програмског

је владајућој Српској напредној странци, а у информативном програму се отворено подржава и промовише власт, а њени противници ниподаштавају. И пре избијања епидемије, поред политике, високо на њиховој агенди налазиле су се теме из области здравља које се обрађују у разговорним емисијама у којима су о одређеним болестима говорили стручњаци, уз обавезни део емисије који је посвећен питањима гледалаца (Валић Недељковић и Исаков, 2020).

садржаја. Садашњи власник Националне ТВ Непи је Идеограм д.о.о. чији је власник Драгана Ћировић, а главни уредник је Миломир Марић (Национална Харпу TV, 2021).

3

МЕТОД

Узимајући у обзир сву комплексност различитих утицаја на оклевање у вази са вакцинама, као најадекватнији метод анализе у овом случају намеће се критичка анализа дискурса (КАД) јер омогућава анализу начина на који праксе, догађаји и текст утичу на понашање појединаца (Fairclough, 2003). Пре свега узимајући у обзир друштвену моћ појединаца и институција (Van Dijk, 2015), критичка анализа дискурса нам омогућава да истражимо шта је то у неким специфичним нормама и дискурсима „лоше, незаконито, погрешно, на проблематичан начин вођено“, и како се моћ злоупотребљава кроз „манипулације, дезинформације или намерно искривљавање информације, лаж, пропаганду и друге дискурсне форме чији је циљ управљање мишљењем и контролисање деловања људи уз респектовање репродукције моћи“ (Валић Недељковић, 2019, стр. 235), док Луптонова указује да је КАД релевантна за експлорацију друштвеног и политички контекста у коме се одвија дикурс о здрављу ([Lupton, 2010](#)).

Према Теуну ван Дијку, сложени односи који граде дискурсну моћ могу се сагледати кроз одговоре на три међусобно повезана питања – на који начин моћне групе контролишу текст и контекст јавног дискурса, како дискурс моћи контролише мишљење и понашање мање моћних група и које су друштвене последице такве контроле, те које су одлике дискурса моћних група, институција и организација и како те одлике чине злоупотребу моћи (Van Dijk, 2015).

Медији и новинари пре свега имају персуазивну моћ која почи-
ва на информацијама, ауторитету и знању. Медиј, односно уредни-
ци и новинари контролишу коминикативну ситуацију или кон-
текст одређујући место и време, поступке (укључујући дискурс и
дискурсне жанрове) и учеснике у њиховим различитим комуника-
тивним, друштвеним или институционалним улогама и идентите-
тима и са њиховим знањима, мишљењима, ставовима и идеоло-
гијом (Van Dijk, 2015).

У складу са тим, ова анализа се фокусира на начин(е) на који је
ТВ Хепи контролисала текст и контекст извештавања о вакцинама
и вакцинацији против Covid-a 19 пре свега:

- Како су позиционирали место и време обраде ове теме у својој програмској шеми и односу на кретање епидемије и доступност вакцина?
- Које су саговорнике бирали и с којом учесталашћу, првенствено узимајући у обзир њихове ставове и мишљења према вакцинама и вакцинацији против Covid-a 19?
- Којим дискурским стратегијама, структурама и поступцима су учвршћивали сопствени ауторитет и ауторитет саговорника које су бирали да говоре о овој теми?

Како би се одговорило на постављене истраживачке задатке коришћена је квантитативна и квалитативна анализа медијских садржаја које је ТВ Хепи по емитовању на телевизији као делове или емисије у целини поделила на својим Јутјуб каналима. Анали-
зом је обухваћено 166 јединица које су подељене на Јутјуб канали-
ма ТВ Хепи у периоду од 2. априла 2020. до 26. јула 2021. године
доступне на дан узорковања 3. августа 2021. године. Узорковање је
извршено претрагом Јутјуба по кључним речима ТВ Хепи (ТВ
Хепи) + С-19, ковид, корона, вакцина и вакцинација.

4

АНАЛИЗА И ДИСКУСИЈА

Место и време

Темама у вези са вакцинама и вакцинацијом ТВ Хепи бавила се у свом информативном програму, већином у оквиру јутарњег програма „Добро јутро Србијо!“, али и емисијама „После ручка“, „Ћирилица“ и „На правом месту“, користећи тако за обраду ове теме своје програмске садржаје који иначе доминирају програмском шемом. Током посматраног периода започело је емитовање и емисије „Теорија завере“, чија је прва епизода добрим делом била посвећена овој теми.

Иако се прве тематски фокусиране објаве о вакцинама и вакцинацији региструју већ у априлу 2020, највећи број њих подељен (емитован) је од почетка децембра 2020. до краја марта 2021 године, у периоду који је уследио између два, до сада највећа епидемијска пика (Serbia situation, 2. 8. 2021), а непосредно пре и уз сам почетак процеса вакцинације у Србији, дакле у периоду у коме је постојало највеће интересовање аудиторијума за ову тему.

Актери

У анализираним објавама на јутјуб каналима ове телевизије које чине делови емисија или емисије у целини, укупно је учествовао 131 појединачни актер који је говорио о вакцинама против Covid-a 19 и вакцинацији. Неки од њих региструју се у већем броју објава, те се број појављивања истог актера у различитим објавама (емисијама или њиховим сегментима) креће од један до 18, тако да је, уколико посматрамо све анализиране објаве, укупан број гостију који су се бавили овом темом 292.

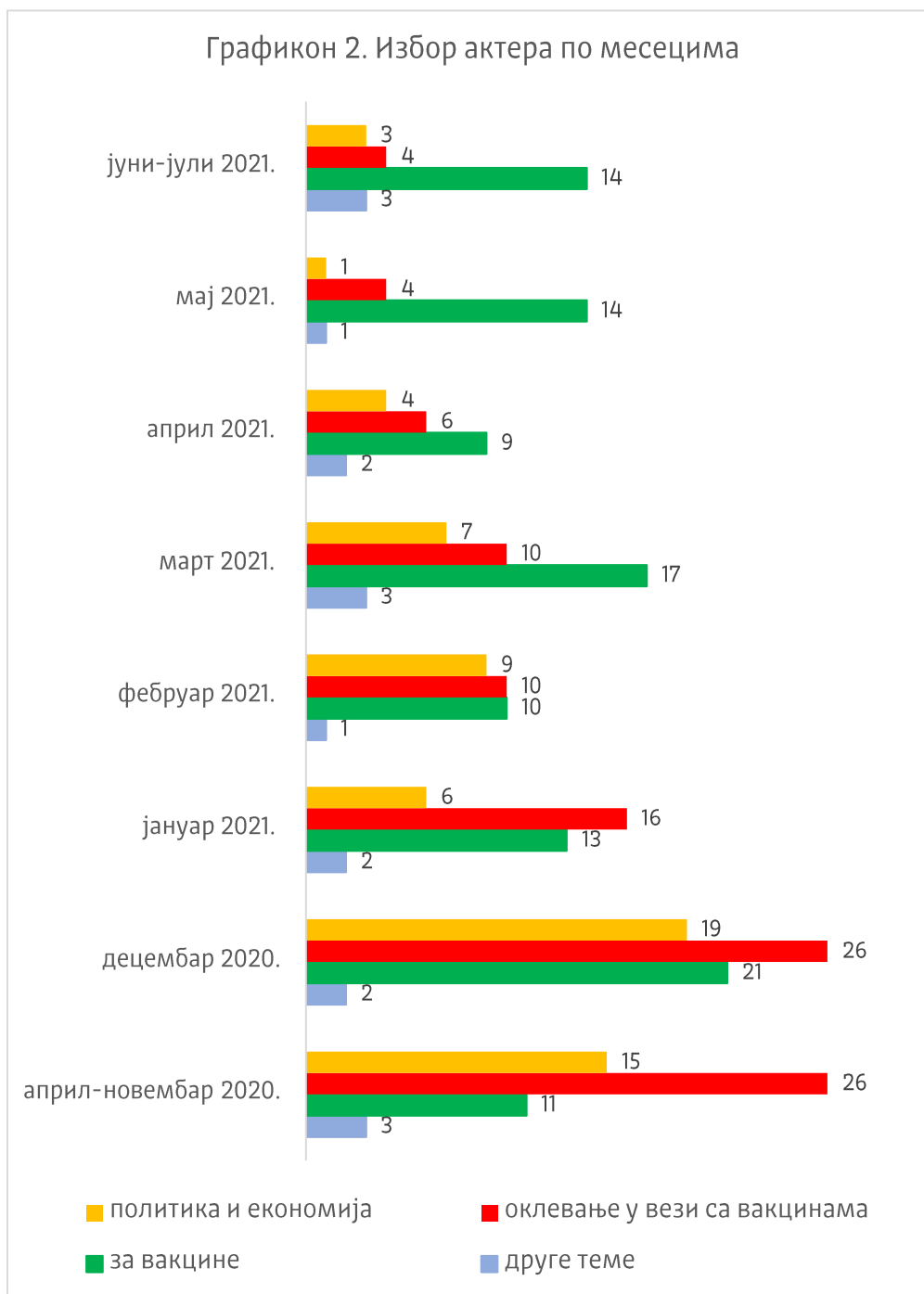
Актери долазе из различитих професионалних оквира: најчешће су то стручњаци из области здравства, аналитичари, новинари и дописници, политичари, али су прилику да говоре о овој теми добили и многи други – пензионисана војна лица, познате личности (глумци, влогери), писци, надрилекари и други.

Сагледавањем политичких и економских питања у вези са вакцинама и вакцинацијом на нивоу Србије, на нивоу појединачних земаља или на глобалном нивоу, не износећи при томе ставове за или против вакцина или вакцинације, бавило се 21,9% актера у свим анализираним садржајима.

Позитивне ставове према вакцинацији изнело је 37,3% актера. Негативне ставове против једне или већег броја вакцина, против вакцинације уопште, за слободу избора, или за алтернативне начине стицања имунитета – дакле оне који се могу обухватити спектром ставова који рефлектују оклевање према вакцинама, изнело је 34,9% актера.

Међутим, уколико посматрамо избор актера узимајући у обзир и време, односно њихову дистрибуцију по месецима у којима су

актери који су заступали различите ставове и мишљења учествовали у анализираним садржајима (Графикон 2.) долазимо до следећих резултата:

Од децембра 2020. до краја фебруара 2020. године чешће су прилику да изнесу своје ставове имали они актери који (научним) чињеницама о вакцинама и вакцинацији супротстављају паранаучна (Mahner 2007, стр. 548), изван-научна и псеудоначна тврђења (Hansson, 2011), или исказују негативан став према појединачним вакцинама или вакцинацији уопште.

Средином марта 2020. ТВ Хепи полако „исправља курс“, што на неки начин и сама обзнањује објавом под насловом „Скептицизам према вакцинама полако јењава“ подељеном 15. марта 2021. године (Јутарњи програм ТВ Хепи, 15. 3. 2021). У периоду који следи почиње да доминира глас оних актера (посебно здравствених стручњака) који заговарају вакцинисање, ослањајући се на властито клиничко искуство стечено током ове пандемије и научне доказе у вези са вакцинама које су нам на располагању.

Ауторитети

За учвршћивање сопственог и ауторитета саговорника коришћене су различите дискурсне структуре, стратегије и поступци.

У ситуацији када је новинару заста тешко да одговори из позиције објективног извештавања, начин на који то чине новинари ове телевизије најбоље илуструје следеће питање водитељке упућено једном од саговорника. „Можете ли ви то нама да препричате пошто ми овде многе ствари не разумемо?“ (Јутарњи програм ТВ Хепи, 21. 7. 2021, Катарина Корша). Овај образац препознат у дискурсу новинарке, ТВ Хепи врло доследно користи у својим поступцима – пребацује се у мод преносника информација и даје простор саговорницима да директно изнесу своје ставове и мишљења, фокусирајући се тако на тачно преношење информација, а потпуно занемарујући њихову валидност.

„Нека суди народ.“ (Јутарњи програм ТВ Хепи, 5. 12. 2020, Јована Јеремић-Милошевић)

„Ова врата су свима отворена.“ (Хепи ТВ, 26. 1. 2021, Јована Гргуревић)

„Циљ Викенд јутра је да се људи упознају са различитим мишљењима и да сами донесу свој суд, живимо у демократском друштву.“ (Јутарњи програм ТВ Хепи, 5. 12. 2020, Јована Јеремић-Милошевић)

„Имамо данас госте који мисле и овако и онако, што је добро и можемо да попричамо о томе отворено.“ (Хепи ТВ, 4. 2. 2021, Вања Булић)

И овде се заменарује валидност тврдњи које се стављају у службу „балансираног“ извештавања јер медиј у исту раван ставља научно проверене чињенице и паранаучне, изван-научне и псеудо-научне тврдње. Међутим овим другим се даје већа тежина и значај коришћењем дискурских структура које производе сумњу или утичу на перцепцију компетентности актера, на тај начин манипулативно обликујући перцепцију аудиторијума. Производњи сумње нарочито је склон главни уредник Миомир Марић најчешће у питањима упућеним саговорницима или дајући коментаре на одговоре:

„Да ли је стварно неко хтео да истреби пензионере као људе који не доприносе, не раде, живе од старог рада...?“ (Јутарњи програм ТВ Хепи, 24. 4. 2020)

„Овде свака шуша говори о корони а нобеловце нико не слуша.“ (Јутарњи програм ТВ Хепи, 3. 8. 2020)

„Ал' овде често често долазе лекари, чланови Кризног штаба, каже не знамо ништа. (...) Шта људи пред непознатим да раде?“ (Јутарњи програм ТВ Хепи, 8. 12. 2020),

„Јел' се врше такви експерименти, уживо, на људима? (Ћирилица ТВ Хепи, 30. 12. 2020)

Објективност је угрожена и начином на који се представљају и вреднују актери и њихова компетентност, пре свега оних актера који исказују ставове и мишљења против неке или свих вакцина које

су нам на располагању, или заговарају „алтернативне“ начине стицања имунитета. На пример, доктора Бранимира Несторовића представљају као „омиљеног доктора“ који „све зна“, „националног лекара“ од којег се очекује да каже коју вакцину треба примити (Јутарњи програм ТВ Хепи, 8. 12. 2020), а о чијим компетенцијама сведочи то што „најбољи је доктор“ који је многима „излечио децу, сви му се захвањују, док ови други који се понашају као савест човечанства нису излечили никога (...) баве се статистиком, геометријом како иде кривуља, значи они не би знали да препишу ниједан рецепт“ (Јутарњи програм ТВ Хепи, 7. 5. 2020). Поред овога, и институционални оквир игра значајну улогу за вредновање компетентности актера. Обавезно се помиње институционална припадност саговорника, чак и у случајевима када институција заступа ставове различите од личних ставова појединаца као што је то случај са доктором Алеком Рачићем (Комарчевић, 2021). У једној од емисија Јутарњег програма уз обавезно помињање да се ради о професору Медицинског факултета, приказана је и одштампана верзија рада професора доктора Горана Белојевића објављеног у научном часопису (Јутарњи програм ТВ Хепи, 8. 12. 2020). Контроверзног Мирољуба Петровића представљају као професора доктора, директора института за природну медицину, опет изостављајући информацију да се ради о нерегистрованом и неакредитованом институту (Саватовић, 2018). Сашу Боројевића представљају као саветника председника Међународне полиције, а у потпуности изостаје информација о којој се међународној полицијској организацији ради. У случају Боројевића, ТВ Хепи и својим ауторитетом оснажује његов лични, дајући му простор за ауторску емисију „Теорија завере“ у којој се Боројевић сâм представља као „аналитичар, геополитичар, медијски стратег, оснивач три школе. И неко ко је потомак Војводе Боројевића“. (Голи живот, ТВ Хепи, 31. 1. 2020). Дакле, ослањајући се на лично, најчешће изразито емоцијама прожето искуство аудиторијума, њихове ставове и идеологију ТВ Хепи манипулативно обликује перцепцију компетентности актера у корист оних чији ставови и мишљење спадају у спектар оних који рефлектују и / или могу утицати на оклевање у вези са вакцинама и вакцинацијом.

5

ЗАКЉУЧЦИ

Резултати анализе медијских садржаја које је ТВ Хепи по емитовању на телевизији као делове или емисије у целини поделила на својим Јутјуб каналима указују на то да је овај медиј манипулативно обликовао контекст извештавања о вакцинама и вакцинацији против Covid-a 19, и то у периоду од почетка децембра 2020. до краја фебруара 2021. године (непосредно пре и са почетка процеса имунизације).

Ослањајући се на своје најзаступљеније програмске ресурсе, пре свега емисију „Добро јутро Србија“, ТВ Хепи је у овом периоду већином „отворила врата“ актерима који су промовисали паранаучне, изван-научне и псеудонаучне ставове и мишљења према вакцинама и вакцинацији против Covid-a 19, изјашњавајући се против неке или свих вакцина које су нам на располагању.

За учвршћивање сопственог ауторитета ТВ Хепи се ослања на стратегију *audiatur et altera pars*: ово је медиј на коме сви имају право да кажу шта мисле, а на „народу“ је да просуди (шта ће да ради). Слепо се придржавајући начела балансирања, занемарили су, међутим, да укажу на валидност изнетих ставова и мишљења својих гостију, стављајући тако у исту раван научно проверене чињенице и паранаучне, изван-научне и псеудонаучне тврдње, којима неретко, коришћењем дискурских структура које производе сумњу или утичу на перцепцију компетентности актера, дају већу тежину и значај.

Досадашња истраживања указују да овакав приступ лажног балансирања (Dearing, 1995) код публике појачава несигурност у

безбедност вакцина (Dixon & Clarke, 2012; Sodemann, 2017). Какав утицај је на своје гледаоце остварила ТВ Хепи најбоље илуструје следеће: на питање Вање Булића да ли се вакцинисао, гледалац који се уживо јавио у програм одговара: „Ја сам у недоумици.“ Упитан зашто, да ли је то због недостатка информација, гледалац наставља: „Није недостатак информација. Него забуна. Слушајући разноразне те емисије код вас, који ви тамо позовете које-какве, није којекакве, стручњаке и све. И све се дају неке различите методе. И онда ми долазимо у заблуду, не знамо сада кога ми да слушамо“ (Хепи ТВ, 4. 2. 2021).

ЛИТЕРАТУРА

1. Вакцине доступне у Републици Србији. (2021, 4. август). У: Вратимо загрљај. Преузето 4. августа 2021, са: <https://vakcinacija.gov.rs/vaccine-protiv-covid-19-u-srbiji/>
2. Валић Недељковић, Д. –Исаков, С. (2020). *Мониторинг информативних емисија комерцијалних телевизија са националном фреквенцијом*. Новосадска новинарска школа. <https://www.novinarska-skola.org.rs/sr/wp-content/uploads/2020/03/komerc.pdf>
3. Валић Недељковић, Д. (2019). *Записи о медијима*. Нови Сад: Новосадска новинарска школа
4. Вратимо загрљај. (2021, 4. август). Преузето 4. августа 2021, са: <https://vakcinacija.gov.rs/>
5. Гледаност ТВ програма с националном покривеношћу у првих шест месеци 2021. године. (8. јули 2021). У: Радио Телевизија Србије. Преузето 7. августа 2021, са: <https://www.rts.rs/page/rts/sr/CIPA/story/171/istrazivanja/4436071/gledanost-tv-programa-s-nacionalnom-pokrivenoscu-u-prvih-sest-meseci-2021-godine.html>
6. Гледаност ТВ програма с националном покривеношћу у 2020. (2021, 13. јануар). У: Радио Телевизија Србије. Преузето 7. августа 2021, са: <https://www.rts.rs/page/rts/sr/CIPA/story/171/istrazivanja/4220295/gledanost-tv-programa-s-nacionalnom-pokrivenoscu-u-2020>
7. Живановић, К. (10. март 2021). Вакцинацију минирали прорежимски таблоиди и телевизије. Данас, стр. 6.
8. Јововић, Ј. –Мијатовић, П. (2021). *Уоквиривање инфодемије – улога и функција визуала у оквиривању дезинформација о корони*. Новосадска новинарска школа. <https://novinarska-skola.org.rs/sr/wp-content/uploads/2021/02/Uokvirivanje-infodemije-2021-Jovovic-i-Mijatovic.pdf>
9. Клеут, Ј. –Шинковић, Н. (2020) " "Is it possible that people are so irresponsible?": Tabloid news framing of the COVID-19 pandemic in Serbia. *Социологија*, 62(4), 503-523. <https://doi.org/10.2298/SOC2004503K>
10. Комарчевић, Д. (2021, 31. март). Ко су лекари антиваксери у Србији? Негатори вируса у белим мантилима. Радио Слободна Европа. <https://www.slobodnaevropa.org/a/31179853.html>
11. Медијски архив Ебарт. (2020, јули). *Анализа извештавања медија о епидемији корона вируса у Србији, Анализа садржаја дневне штампе и ТВ станица од 26. фебруара до 6. маја 2020*. Organization for Security and Co-operation in Europe. <https://www.osce.org/files/f/documents/4/e/457648.pdf>
12. Национална Нарпу TV. (2021). У: Регулаторно тело за електронске медије. Преузето 9. августа 2021, са: <http://www.rem.rs/sr-lat/registar-pruzalaca-medijskih-usluga/573#gsc.tab=0>
13. Републички завод за статистику Србије. (2021, јули). *Процене становништва, 2020* (број 181-год. LXXI, 01.07.2021.). Преузето са <https://publikacije.stat.gov.rs/G2021/Pdf/G20211181.pdf>
14. Ристић, М. –Вукас, А. –Медић, С. & Петровић, В. (2021). Разлози неимунизовања деце у Војводини. *Превентивна педијатрија, Часопис удружења за превентивну педијатрију Србије*, 7 (1-2). Преузето са <http://casopis.preventivnapedijatrija.rs/index.php/razlozi-neimunizovanja-dece-u-ap-vojvodini>
15. Служба за надзор и анализу, РЕМ. (2021). *Комерцијални пружаоци медијских услуга начини испуњавања законских и програмских обавеза Извештај за 2020. годину*. Регулаторно тело за електронске медије. <http://www.rem.rs/uploads/files/izvestaji%20o%20nadzoru/Komercijalni%20pru%C5%BEaoci%20medijskih%20usluga%20>

- [%20na%C4%8Dini%20ispunjava%20zakonskih%20i%20programskih%20obavez a%20-%20izve%C5%A1taj%20za%202020.pdf](#)
16. Суботић, И. – Стјепић, Д. (2020, 18. март). *Естрада против короне: кад се смуте фервекс и ракија*. FakeNews Tragač. <https://fakenews.rs/2020/03/18/estrada-protiv-korone-kad-se-smute-ferveks-i-rakija/>
 17. Саватовић, М. (2018, март 4). *VOICE: Држава толерише шарлатане који "лече" варикином*. Autonomija. <https://www.autonomija.info/voice-drzava-tolerise-sarlatane-koji-lece-varikinom.html>
 18. Allington, D. – McAndrew, S. – Moxham-Hall, V. & Duffy, B (2021). Coronavirus conspiracy suspicions, general vaccine attitudes, trust and coronavirus information source as predictors of vaccine hesitancy among UK residents during the COVID-19 pandemic. *Psychological Medicine* 1–12. <https://doi.org/10.1017/S0033291721001434>
 19. Ashkenazi, S. – Livni, G. – Klein, A. – Kremer, N. – Havlin, A. & Berkowitz, O. (2020). The relationship between parental source of information and knowledge about measles / measles vaccine and vaccine hesitancy. *Vaccine*, 38(46), 7292–7298. <https://doi.org/10.1016/j.vaccine.2020.09.044>
 20. Chadwick, A. – Kaiser, J. – Vaccari, C. – Freeman, D. – Lambe, S. – Loe, B. S., ... & Yu, L. M. (2021). Online social endorsement and Covid-19 vaccine hesitancy in the United Kingdom. *Social Media+ Society*, 7(2), <https://doi.org/10.1177/20563051211008817>
 21. COVID-19 vaccines: authorised. (2021, August 2). V: European Medicines Agency. Преузето 30. јула 2021, са: <https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19/treatments-vaccines/vaccines-covid-19/covid-19-vaccines-authorized#authorized-covid-19-vaccines-section>
 22. Dearing, J. W. (1995). Newspaper coverage of maverick science: Creating controversy through balancing. *Public Understanding of Science*, 4, 341–361.
 23. Dixon, G. N., & Clarke, C. E. (2013). Heightening uncertainty around certain science: Media coverage, false balance, and the autism-vaccine controversy. *Science Communication*, 35(3), 358–382. <https://doi.org/10.1177/1075547012458290>
 24. Faasse, K. & Newby, J. (2020). Public perceptions of COVID-19 in Australia: perceived risk, knowledge, health-protective behaviors, and vaccine intentions. *Frontiers in psychology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.551004>
 25. Fairclough, N. (2003). *Analysing discourse: Textual analysis for social research*. Psychology Press.
 26. Gangarosa, E. – Galazka, A. – Wolfe, C. – Phillips, L. – Miller, E. – Chen, R., & Gangarosa, R. (1998). Impact of anti-vaccine movements on pertussis control: the untold story. *The Lancet*, 351(9099), 356–361. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(97\)04334-1](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(97)04334-1)
 27. Gehrau, V. – Fujarski, S. – Lorenz, H. – Schieb, C. & Blöbaum, B. (2021). The Impact of Health Information Exposure and Source Credibility on COVID-19 Vaccination Intention in Germany. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(9), 4678. <https://doi.org/10.3390/ijerph18094678>
 28. Hall, S. (Ed.) (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices* (Culture, Media and Identities Series) (1st ed.). Sage Publications & Open University.
 29. Hansson, S.O. (2011) Science and Pseudo-Science, V: Zalta, E.N. (Ed.) *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2021 Edition), <https://plato.stanford.edu/archives/sum2021/entries/pseudo-science/>
 30. Ipsos opinion poll for Resilience project, March 2021.
 31. Jovanović, S. M. (2020). Discursive Governmental and Media Response to Covid-19: the Case of Serbia. *Society Register*, 4(2), 95–108. <https://doi.org/10.14746/sr.2020.4.2.07>
 32. Larson, H. J. – Jarrett, C. – Eckersberger, E. – Smith, D. M. & Paterson, P. (2014). Understanding vaccine hesitancy around vaccines and vaccination from a global

- perspective: A systematic review of published literature, 2007–2012. *Vaccine*, 32(19), 2150–2159. <https://doi.org/10.1016/j.vaccine.2014.01.081>
33. Loomba, S. –de Figueiredo, A. –Piatek, S. J. –de Graaf, K., & Larson, H. J. (2021). Measuring the impact of COVID-19 vaccine misinformation on vaccination intent in the UK and USA. *Nature human behaviour*, 5(3), 337–348. <https://doi.org/10.1038/s41562-021-01056-1>
 34. Lupton, D. (2010). Discourse analysis: a new methodology for understanding the ideologies of health and illness. *Australian Journal of Public Health*, 16(2), 145–150. <https://doi.org/10.1111/j.1753-6405.1992.tb00043.x>
 35. Mahner, M. (2007). Demarcating Science from Non-Science. Y: T. Kuipers (Ed.), *Handbook of the Philosophy of Science: General Philosophy of Science – Focal Issues* (1st ed., pp. 515–575). North Holland.
 36. Mason, B. W. (2000). Impact of a local newspaper campaign on the uptake of the measles mumps and rubella vaccine. *Journal of Epidemiology & Community Health*, 54(6), 473–474. <https://doi.org/10.1136/jech.54.6.473>
 37. Paek, H. J., & Hove, T. (2017). Risk Perceptions and Risk Characteristics. *Oxford Research Encyclopedia of Communication*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228613.013.283>
 38. Sanche, S. –Lin, Y. T. –Xu, C. –Romero-Severson, E. –Hengartner, N., & Ke, R. (2020). High Contagiousness and Rapid Spread of Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus 2. *Emerging Infectious Diseases*, 26(7), 1470–1477. <https://doi.org/10.3201/eid2607.200282>
 39. Schaffer DeRoo, S. –Pudalov, N. J., & Fu, L. Y. (2020). Planning for a COVID-19 Vaccination Program. *JAMA*, 323(24), 2458. <https://doi.org/10.1001/jama.2020.8711>
 40. Serbia situation. (2021, August 2). WHO Coronavirus Y: (COVID-19) Dashboard. Прейзеро 2. avgusta 2021, ca: <https://covid19.who.int/region/euro/country/rs>
 41. Smith, A. –Yarwood, J., & Salisbury, D. M. (2007). Tracking mothers' attitudes to MMR immunisation 1996–2006. *Vaccine*, 25(20), 3996–4002. <https://doi.org/10.1016/j.vaccine.2007.02.071>
 42. Sodemann, M. (2017). Celebrities, cows and contagious ideas about vaccines. *Scandinavian Journal of Public Health*, 46(2), 189–193. <https://doi.org/10.1177/1403494817724982>
 43. Status of COVID-19 Vaccines within WHO EUL/PQ evaluation process. (2021, July 15). World Health Organization. Прейзеро 30. јула 2021, ca: https://extranet.who.int/pqweb/sites/default/files/documents/Status_COVID_VAX_15July2021.pdf
 44. The Center for Countering Digital Hate. (2020). *The Anti-Vaxx Industry. How Big Tech powers and profits from vaccine misinformation*. https://252f2edd-1c8b-49f5-9bb2-cb57bb47e4ba.filesusr.com/ugd/f4d9b9_6910f8ab94a241cfa088953dd5e60968.pdf
 45. Van Dijk, T (2015). Critical Discourse Analysis. Y: Schiffrin, D. –Tannen, D. & Hamilton, H. E. (Eds.). *The Handbook of Discourse Analysis* (2nd ed., pp. 466–485). Wiley Blackwell.
 46. Wilson, S. L. & Wiysonge, C. (2020). Social media and vaccine hesitancy. *BMJ Global Health*, 5(10), e004206. <https://doi.org/10.1136/bmjgh-2020-004206>
 47. World Health Organization. (2014, October). *Report of the Sage Working Group on Vaccine Hesitancy*. Preuzeto 4. avgusta 2021, ca https://www.who.int/immunization/sage/meetings/2014/october/1_Report_WOR KING_GROUP_vaccine_hesitancy_final.pdf

ЦИТИРАНЕ ОБЈАВЕ

1. Голи Зивот ТВ Хепи. (31. јануар 2020). ТЕОРИЈА ЗАВЕРЕ? - еп1 - Ста се заиста крије иза Ц-19 - Пирамида моћи, вакцине и контрола света. Преузето са <https://www.youtube.com/watch?v=5qyI4DLEJ9Y>
2. Јутарњи програм ТВ Хепи. (24. април 2020). "Златна милијарда", тајне лабораторије, мрачни планови Бил Гејста, вакцинација и циповање!. [видео]. Преузето са <https://www.youtube.com/watch?v=3n575vdL4w0>
3. Јутарњи програм ТВ Хепи. (7. мај 2020). Др Кон је био заговорник вакцина за свињски грип које смо куповали иако су биле забрањене у УСА?. [видео]. Преузето са https://www.youtube.com/watch?v=LE0u_Qsbsig
4. Јутарњи програм ТВ Хепи. (21. јули 2020). МРАЦНА ИСТИНА? - 3 пројекта за смањење цвечанства - Ц-19 и вакцина це изазивати стерилност?! [видео]. Преузето са <https://www.youtube.com/watch?v=qsqPAIwt0E>
5. Јутарњи програм ТВ Хепи. (3. август 2020). ПРОИЗВОЂАЦИ НЕЦЕ ОДГОВАРАТИ ЗА НУСПОЈАВЕ ВАКЦИНА - ДА ЛИ ТРЕБА ВЕРОВАТИ ВАКЦИНАЦИЈИ ЗА Ц-19 УОПСТЕ? [видео]. Преузето са <https://www.youtube.com/watch?v=Lsi1m0JCxHI>
6. Јутарњи програм ТВ Хепи. (5. децембар 2020). МРАЦНА ИСТИНА? - 3 пројекта за смањење цвечанства - Ц-19 и вакцина це изазивати стерилност?! [видео]. Преузето са <https://www.youtube.com/watch?v=cdEtkWzLN6c>
7. Јутарњи програм ТВ Хепи. (8. децембар 2020). МАСОВНА ВАКЦИНАЦИЈА ИЗ ТРИ УГЛА - Да ли вакцинација против Ц-19 мора да буде обавезна или не?. [видео]. Преузето са <https://www.youtube.com/watch?v=Lsi1m0JCxHI>
8. Јутарњи програм ТВ Хепи. (8. децембар 2020). Др Несторовић коментарисе Фајзер вакцину и "мистериозни нестанак" еболе након појаве Руске вакцине!. [видео]. Преузето са <https://www.youtube.com/watch?v=nCFIGGGVFUs&t=779s>
9. Јутарњи програм ТВ Хепи. (15. март 2021). Скептицизам према вакцинама полако јењава - ДЈС - (ТВ Хепи 15.03.2021) [видео]. Преузето са <https://www.youtube.com/watch?v=rS08IhjXp7o>
10. Ђирилица ТВ Хепи. (30. децембар 2020). ЦИРИЛИЦА - Да ли је Ц-19 креиран у лабораторији, а вакцина почетак контроле над цвечанством?! [видео]. Преузето са <https://www.youtube.com/watch?v=sG4pfY74E6A>
11. Хепи ТВ (26. јануар 2021). ПОСЛЕ РУЦКА -Зустра емисија о вакцинама - Да ли се треба вакцинисати одмах и којом вакцином?!. [видео]. Преузето са <https://www.youtube.com/watch?v=KzvSP08LvZU>
12. Хепи ТВ (4. фебруар 2021). ПОСЛЕ РУЦКА - Коју вакцину изабрати - Руску, Кинеску или неку западњацку?! - (ТВ Хепу 02.02.2021). [видео]. Преузето са <https://www.youtube.com/watch?v=iqpNPnq0GsQ&t=3983s>

fakenews.rs